

Brukerperspektiver i psykisk helsearbeid

Konferanse på Gimlemoen i Kristiansand 11. og 12. mars 2009

Universitetet i Agder, Fakultet for helse- og idrettsfag ønsker hjertelig velkommen til konferanse om brukerperspektiver i psykisk helsearbeid. Konferansen løfter fram ulike vinklinger på temaet med utgangspunkt i internasjonal, nasjonal og lokal forskning og erfaring.

Formål med konferansen

Seminaret skal belyse brukerperspektivets historiske framvekst innen psykisk helsearbeid, gi en oversikt over brukerperspektivets innflytelse og praksis innen utdanning, forskning og praktisk psykisk helsearbeid og kritisk diskutere hvordan mennesker med erfaringer med psykisk uhelse kan styrke helsetjenestene, skape bedre utdanninger og bidra til ny kunnskap.

Målgrupper

Seminaret retter seg mot ulike miljøer nasjonalt, og vil være særlig aktuelt for følgende grupper:

- Studenter ved høyere utdanninger i helse- og sosialfag
- Vitenskapelig ansatte og ledere ved høyskoler og universiteter
- Tillitsvalgte i brukerorganisasjoner, brukerråd og brukerstyrte sentra
- Ansatte og ledere i psykisk helsetjenester i kommuner og helseforetak

Konferanseavgift og påmeldingsinformasjon

Konferansen koster kr. 1600,- og inkluderer lunsj begge dager.

Påmelding på e-post til nina.f.krohn@uia.no.

Påmeldingsfrist 25. februar 2009.

Program

Konferansen arrangeres over to dager, og deles inn i fire seksjoner som utforsker ulike sider ved brukerperspektivet i psykisk helsearbeid. Hver seksjon avsluttes med en samtale mellom innlederne som har til hensikt å kritisk diskutere muligheter og begrensninger for utvikling av brukerperspektivet. Konferansen vil i hovedsak foregå på norsk. Innspillene fra Italia oversettes til norsk ved hjelp av tolk.

Onsdag 11. mars 2009.

Sted: 46-118 Aula, Gimlemoen, Kristiansand

09.00 Registrering. Kaffe og te

09.30 Åpning og introduksjon til seminaret

10.00 – 12.00 Framveksten av et brukerperspektiv i psykisk helsearbeid

Utvikling av brukerorganisasjoner innen psykisk helsefeltet i Norge – en forutsetning for endring av praksis?

v/ Anne Grethe Klunderud

Utviklingen av brukerorganisasjoner innen psykisk helsefeltet i Italia

v/ Paolo Pini og Franca Izzo (Tolk: Trine Habberstad)

Samtale mellom innleiderne.

12.00 Lunsj

13.00 – 15.30 Brukerperspektiv i praktisk arbeid

ROM – et brukerstyrt senter. Muligheter og begrensninger for å påvirke praksis i psykisk helsearbeid.

v/ Frank Grude

Brukerperspektivets gjennomslag og betydning for praksis i psykisk helsearbeid - erfaringer fra Trondheim og visjoner for et kompetansesenter

v/ Dagfinn Bjørgen

Samtale mellom innleiderne.

Torsdag 12. mars 2009.

Sted: 46-118 Aula, Gimlemoen, Kristiansand

09.00 Refleksjoner etter dag 1, og introduksjon til dag 2.

09.15 – 12.00 Når brukere blir forskere

Brukerdeltakelse i nettverksforskning

v/ Professor Andrea Salvini

Hvordan gjennomføre brukerforskning? Erfaringer fra samarbeid mellom Norge og Italia

v/ Paolo Pini, Franca Izzo og forskere fra ROM (Tolk: Trine Habberstad)

Samtale mellom innleiderne.

12.00 Lunsj

13.00 – 15.30 Brukerperspektiv i utdanning

Venn1.no – om å snakke om psykisk helse med elever og lærere i videregående skole

v/ Victoria Alme Ibabao Edwards

MB-utdanning – ny utdanningsmulighet og ny kompetanse?

v/ Ralph Bjørnsson

Brukerkompetanse i høyere utdanning – erfaringer og refleksjoner

v/ Odd Volden

Samtale mellom innleiderne.

15.30 Avslutning.

16.00 Slutt

Bidragstere (presenteres i alfabetisk rekkefølge):

Anders Johan W. Andersen er førstelektor i psykisk helsearbeid ved UiA. Han er også redaktør for Tidsskrift for psykisk helsearbeid, og er ansvarlig for konferansen.

Andrea Salvini er professor i sosiologi ved Universitetet i Pisa, og har forsket på fattigdomsproblematikk og marginaliseringsprosesser. Den siste tiden har han særlig engasjert seg i nettverksforskning der brukerdeltakelse framstår sentralt.

Anne Grete Klunderud er leder av Mental Helse (Norges største brukerorganisasjon innen psykisk helsefeltet), og er en skattet foredragsholder.

Dagfinn Bjørgen er leder for Kompetansesenteret for brukererfaring og tjenesteutvikling - KBT- Midt Norge, og er tilknyttet Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid for voksne i kommunene. Dagfinn har arbeidet i 10 med Bruker Spør Bruker. Han er nestleder i MHST og har i egenskap av tidligere sentrale verv i MHN blant annet arbeidet med utredning av Nasjonalt egenkraftsenter.

Franca Izzo er leder i brukerorganisasjonen Mediterraneo i Toscana.

Frank Grude er rektor ved brukerskolen ved det brukerstyrte senteret ROM – Agder. Han har vært en sentral person under oppbyggingen av senteret, og framstår som en ettertraktet foredragsholder nasjonalt.

Lene Eikelia er brukerforsker i ROM-forsk, og erfaringskonsulent. Hun er engasjert i 50 % jobb i ROM-Agder.

Lisa Gyberg er brukerforsker i ROM-forsk, erfaringskonsulent og foredragsholder. Hun har vært med på å utarbeide kurset ”Fra erfaring til fag”, og holder foredrag om konsekvenser av mobbing.

Odd Volden er brukeraktivist, skribent og tidligere medlem av landsstyret i Mental Helse. Han har særlig engasjert seg for en politisering av psykisk helsefeltet, og pekt på betydningen av brukerorganisering som en forutsetning for endring av praksis. Han har vært knyttet til fagmiljøet i psykisk helsearbeid ved UiA i en årrekke.

Paolo Pini er sosiolog, og ansatt som formidler mellom tjenestene og brukerne ved psykiatritjenestene i Livorno, Italia. Han har 10 års forskningserfaring sammen med brukere, og har utviklet samarbeid med Universitetet i Pisa.

Ralph Bjørnsson er skribent og leder av MB utdanningen ved Mølla Kompetansesenter a/s.

Reidar Andreassen er brukerforsker i ROM-forsk, erfaringskonsulent innen rusfeltet og brukerlærer. Han er også aktiv medlem i Mental Helse og A-larm.

Trine Habberstad er universitetslektor i psykisk helsearbeid ved UiA, og er engasjert som forskningsmedarbeider i et forskningsprosjekt i et samarbeid mellom Italia og Norge. Hun snakker italiensk flytende, og fungerer som tolk under konferansen.

Victoria Alme Ibabao Edwards er student, skribent, redaksjonsmedlem og var aktiv under etableringen av Mental Helse Ungdom. Hun deltok i utformingen av undervisningsprogrammet venn1.no, og har deltatt i ekspertpanelet for brukere i Rådet for psykisk helse.

Bakgrunn

Brukerperspektivet kom inn i norsk helsepolitikk med full tyngde på 1990-tallet, og folks rettigheter både til medvirkning og styring av eget helsetilbud er forankret i menneskerettighetene og er nå på ulike måter del av norsk lovgivning. Dette har for mange mennesker gitt økt innflytelse over egen hverdag, større likeverdighet og verdigere og bedre liv. Særlig gjelder dette mennesker med funksjonshindringer av ulik art. Innen psykisk helsefeltet markerer opptrappingsplanen for psykisk helse et særskilt veiskille i spørsmålet om brukerperspektiv i tjenestene. Brukerne skal være delaktige i utforming av tjenestetilbudet (individuell plan) og skal bli hørt og være representert på alle beslutningsnivå (eks. brukerråd og brukeransettelser).

Brukerperspektivet framstår altså svært sentralt for utformingen og innholdet i tjenestetilbudene innen psykisk helsefeltet. Hva så med forskning og utdanning? Under vignetten ”Forskning nytter. Kunnskap for bedre psykisk helse” arrangerte Forskningsrådet og Rådet for psykisk helse en forskningskonferanse november 2008 der brukerdeltakelse i forskning var et av hovedtemaene. Dette er på mange måter symptomatisk for tidsånden, og viser at brukerstyrt forskning er en anerkjent arbeidsform i det vitenskapelige fellesskap. Det er publisert en lang rekke vitenskapelige artikler og bøker der brukernes deltakelse i forskningsprosessen blir beskrevet som nyskapende og kunnskapsutviklende. Her er det mange bidrag både nasjonalt og internasjonalt, og det varsles fra flere hold at brukermedvirkning i forskning kommer til å skyte fart de kommende årene.

Ved Universitetet i Agder ble brukerperspektivet sterkt fokusert under arbeidet med etableringen av videreutdanningen i psykisk helsearbeid, og studieledelsen har helt siden oppstarten i 1998 forsøkt å skape en utdanning med et integrert brukerperspektiv både i forskning, utviklingsarbeid og utdanning. Denne satsningen ble også videreført i masterprogram i psykisk helsearbeid. Fakultetet arbeider også for å befeste og styrke et internasjonalt kompetansemiljø innen området som både inkluderer Kristiansand kommune, ROM - Vest-Agder og tilsvarende miljø i Italia. Konferansen tar delvis utgangspunkt i dette samarbeidet, og inkluderer erfaringer med brukermedvirkning fra både Italia og Norge.